

NOTULE VAN 'N GEWONE VERGADERING VAN DIE SWARTLAND MUNISIPALE RAAD GEHOU IN DIE RAADSAAL, MALMESBURY OP DINSDAG, 31 MAART 2026 OM 09:00

TEENWOORDIG:

Speaker, rdh M A Rangasamy
Uitvoerende Burgemeester, rdh J H Cleophas
Uitvoerende Onderburgemeester, rdd J M de Beer

RAADSLEDE:

Bess, D G (DA)	Penxa, B J (ANC)
Booyesen, A M (VF+)	Pieters, C (ANC)
Gaika, M F (EFF)	Pypers, D C (DA)
Jooste, R J (DA)	Smit, N (DA)
Le Minnie I S (DA)	Soldaka, P E (ANC)
Nel, M (DA)	Van Essen, T (DA)
Ngozi, M (ANC)	Vermeulen, G (VF+)
O'Kennedy, E C (DA)	Warnick, A K (DA)
Papier, J R (GOOD)	Williams, A M (DA)

Beampes:

Munisipale Bestuurder, mnr J J Scholtz
Direkteur: Finansiële Dienste, mnr M A C Bolton
Direkteur: Siviele Ingenieursdienste, mnr L D Zikmann
Direkteur: Elektriese Ingenieursdienste, mnr T J Möller
Direkteur: Korporatiewe Dienste, me M S Terblanche
Direkteur: Ontwikkelingsdienste, me J S Krieger
Bestuurder: Verkeers- en Wetstoepassingsdienste, mnr R Steyn
Bestuurder: Sekretariaat en Rekords, me N Brand

1. OPENING

Die Speaker verwelkom die Uitvoerende Burgemeester, raadsdames, raadshere, raadslede, amptenare en lede van die publiek.

Die Direkteur: Ontwikkelingsdienste open die vergadering met skriflesing en gebed op uitnodiging van die Speaker.

Die Speaker dra sy gelukwensing oor aan raadslede wat hul verjaarsdag die afgelope tyd herdenk het.

Die Speaker betoon sy medelye met amptenare en ander wat geliefdes aan die dood afgestaan het, en spesiaal aan mnr A Duda, 'n voormalige raadslid, wat sy seun in 'n ongeluk verloor het. Die Speaker bedank rdl Ngozi vir sy bystand tydens die ongeluk.

2. VERLOF TOT AFWESIGHEID

Verlof tot afwesigheid word verleen aan rdl C Fortuin en die Direkteur: Beskermingsdienste.

UITTREKSEL UIT NOTULE:

8. SAKE VIR BESPREKING

8.2 2026 GEÏNTEGREERDE ONTWIKKELINGSPLAN (GOP) (2/1/4/4/1)

Die Speaker bring die aangeleentheid tot stemming en word beslis (in die afwesigheid van een raadslid) met 17 raadslede ten gunste van die konsep 2026 GOP vir doeleindes van publieke deelname en die res van die raadslede wat buite stemming bly.

BESLUIT

(op voorstel van rdl A K Warnick, gesekondeer deur rdl G Vermeulen)

- (a) Dat die Raad kennis neem van die wysiging van die Geïntegreerde Ontwikkelingsplan (GOP) asook die hersiening van die areaplanne wat ter tafel gelê is in terme van artikel 17(3) van die MFMA;
- (b) Dat, alhoewel die Raad nie MFMA Omsendskrywe 88 goedkeur nie, Swartland Munisipaliteit deel sal neem aan die 2026/2027 DCoG loodsprojek ten opsigte van die indikatore wat deel vorm van die loodsprojek;
- (c) Dat die DCoG indikatore nie in die bestaande indikator tabelle in die GOP geïnkorporeer word nie, maar ingesluit word as 'n aanhangsel tot die GOP;
- (d) Dat 'n verdere konsultasie- en verfyningsproses gedurende April 2026 gevolg sal word.

8.3 TERTAFELLEGGING VAN DIE KONSEP MEERJARIGE KAPITAAL- EN BEDRYFSBEGROTINGS, GEWYSIGDE BEGROTING- EN VERWANTE BELEIDE, EIENDOMSBELASTING, TARIEWE EN ANDER HEFFINGS VIR 2026/2027, 2027/2028 EN 2028/2029 VIR DOELEINDES VAN DIE PUBLIEKE DEELNAME PROSES (5/1/1/1, 5/1/1/2 – 2026.27, 5/1/4)

Die Speaker bring die aangeleentheid tot stemming en word beslis met 15 stemme ten gunste van die tertafellegging van die konsep meerjarige kapitaal- en bedryfsbegrotings en verwante aangeleenthede vir doeleindes van publieke deelname en die res van die raadslede wat buite stemming bly.

BESLUIT [Nota: Vir die volledigheid en implementering van die besluit sal daar op die Engelse weergawe staat gemaak word.]

(op voorstel van rdh J H Cleophas, gesekondeer deur rdl N Smit)

- (a) Dat die Direkteur: Siviele Ingenieursdienste opdrag gegee word om die Koste van Voorsiening studie wat vir Water- en Sanitasie gedoen moet word, uit te brei om Vullisverwyderingsdienste in te sluit;
- (b) Dat kennis geneem word dat, gebaseer op die jongste riglyne vanaf NT, die kapitaaluitgawe vir die opgradering van die elektrisiteitsvoorsiening wat verband hou met die Eskom-gedeelte van die toevoer na die De Hoop-substasie, nou as 'n bedryfsuitgawe beskou word en die toelae-finansiering as 'n konstruksie-kontrak-inkomste. Die substasie projek sal, gebaseer op kommunikasie wat op 11 Maart 2026 vanaf die DEE ontvang is, gedeeltelik deur INEP (R14 278 000) befonds word wat 'n tekort te weeg bring van R44 672 748 wat deur die Raad gefinansier moet word, wat meebring dat die elektrisiteitsdiens teen 'n verlies van ±R15 miljoen vir die 2026/2027 finansiële jaar gelewer word, aangesien die Raad nie die publiek met hierdie addisionele kontant-uitvloei wil belas nie;
- (c) Dat die Raad goedkeuring verleen vir oorbruggingsfinansiering ten bedrae van R15 505 200 vir sekere elektriese infrastruktuur kapitaalprojekte (**De Hoop R3 685 200, Moorreesburg R6 660 000 en Darling R5 160 000**), befonds deur die CRR, weens die tydsberekening van die INEP-toelae wat mag verskil van die Munisipaliteit se finansiële jaar in die konteks van goedkeuring van befondsing deur die Departement en implementering van projekte in die munisipale konteks;
- (d) Dat die Raad kennis neem dat die koste soos beoog deur Artikel 19 (2)(a)(b) verkry is na konsultasie met die onderskeie direkteur(e) wie die koste bevestig het soos per (**Annexure A: 2026/2027 – 2028/2029 Draft Budget and Tariff File**) en oorweeg dieselfde;

(e)/...

8.3/...

- (e) Dat die Raad voor die goedkeuring van die konsep kapitaal projekte bo R 50 miljoen soos gelys in **(Annexure B: 2026/2027 – 2030/2031 Capital Projects ito Sec 19)**, eers die geprojekteerde koste wat alle finansiële jare dek totdat die projek in werking is; en die toekomstige bedryfskoste en inkomste op die projek, met inbegrip van belasting- en tarief-implikasies oorweeg;
- (f) Dat die Raad en publiek kennis neem dat die beplanning vir drie (3) groter infrastruktuurprojekte oor die nuwe MTREF, soos hieronder gelys, nie die beplande kontantvloei sal verminder totdat daar werklike spandering in jaar 3 van die MTREF en daarna plaasvind nie. Die kontantvloeibegrotingskedules toon dat die kontantsaldo's toeneem, terwyl dit nog nie beduidende kontantuitvloei ten opsigte van die projekte weerspieël nie, gegewe die beperkings in die formules van die NT-begrotingskedules, in vergelyking met die vereiste wat op munisipaliteite geplaas word deur die LTFP en CEF om inkomste modellering oor 'n 5-10-jaar tydperk te doen;
- (1) Swartland Watersuiweringswerke wat die OPGRADERING van die suiweringswerke by die VOëLVLEIDAM behels – Hierdie projek sal die behandelingsskapasiteit van die Swartland Watersuiweringswerke verhoog vanaf 27ml per dag tot 40ml per dag om aan die bestaande piek- en toekomstige wateraanvraag te voldoen. Uitklaring rakende die omvang van die projek, detail ontwerp en omgewingsmagtiging sal gedurende die 2026/2027 en 2027/2028 finansiële jare afgehandel word waarna die konstruksiefase sal volg vir 'n beraamde periode van 36 maande. Die beraamde koste vir die projek beloop R250 miljoen;
- (2) Swartland Watersuiweringswerke en die Kasteelberg Reservoirs – Die projek behels die opgradering van die grootmaat waterpylyn tussen die Swartland Watersuiweringswerke en die Kasteelberg Reservoirs. Die kapasiteit van voorsiening van die bestaande pylyn moet uitgebrei word om in die verhoogde piek- en toekomstige wateraanvraag te voorsien. Dit is die voorneme om 'n nuwe pylyn langsaan die bestaande pylyn aan te lê. Uitklaring rakende die omvang van die projek, identifisering van die roete van die pylyn, onderhandelinge met grondeienaars, omgewingsmagtiging en gedetailleerde ontwerp sal gedurende die 2026/2027 en 2027/2028 finansiële jare gefinaliseer word, waarna die konstruksiefase sal volg vir 'n beraamde tydperk van 24 maande. Die beraamde koste vir die projek beloop R200 miljoen.
- (3) Darling Rioolsuiweringswerke – Hierdie projek sal die behandelingskapasiteit van die Darling Rioolsuiweringswerke verhoog vanaf 1.9ml per dag na 4.0ml per dag. Dit gebeur dikwels dat dié werke oorlaai word en die behandelingskapasiteit oorskry word. Die opgradering is dus nodig om aan die toekomstige aanvraag te voldoen. Die omvang van die projek, detail ontwerp en omgewingsmagtiging sal gedurende die 2026/2027 en 2027/2028 finansiële jare afgehandel word, waarna die konstruksiefase sal volg vir 'n beraamde tydperk van 36 maande. Die beraamde koste vir die projek beloop R91.5 miljoen.
- (g) Dat die Raad dit toepaslik geag het om die totale konsep kapitaalprogram te oorweeg, uitgesluit die 6 projekte bo R 50 miljoen soos gelys in **(Annexure B: 2026/2027 – 2030/2031 Capital Projects ito Sec 19)** aangesien die voorgenoemde kapitaalprogram se operasionele koste, insluitend die toekomstige koste wat gedek sal word deur óf belasting en/of die normale kostesentrums gekoppel aan daardie dienste soos in die bedryfsbegroting;
- (h) Dat die Raad die befondsingsbronne oorweeg wat verband hou met die raad se konsep kapitaalprogram en daarop let dat die befondsingsbronne beskikbaar is en nie vir ander doeleindes geormerk is nie;

Tabel/...

FINANCING SOURCES	DRAFT BUDGET 2026/27	DRAFT BUDGET 2027/28	DRAFT BUDGET 2028/29
Capital Replacement Reserve (CRR)	R 143 838 305	R 179 661 565	R 224 219 078
Municipal Infrastructure Grant (MIG)	R 25 680 000	R 28 129 000	R 28 907 000
Dept. of Infrastructure	R 41 355 000	R 63 000 000	R 71 785 000
Integrated National Electrification Programme (INEP)	R 29 859 000	R 21 811 000	R 22 797 000
Dept. Cultural Affairs and Sport	R 121 739	R 43 478	R 43 478
GRAND TOTAL	R 240 854 044	R 292 645 043	R 347 751 556

- (i) Dat die Raad die konsep kapitaalprojekte as deel van die gekonsolideerde kapitaalprogram goedkeur soos per **(Annexure A: 2026/2027 – 2028/2029 Draft Budget and Tariff File)**;
- (j) Dat die volgende konsep totale uitgawes per departement (per direktoraat) goedgekeur word, wat insluit beide bedryfs- en kapitale uitgawes per direktoraat (VOTE), ten einde departemente in staat te stel om pro-aktief ongemagtigde uitgawes te voorkom;

2026/27 MTREF R thousands	Capital Expenditure by Vote			Operating Expenditure by Vote			Total Expenditure by Vote		
	2026/27	2027/28	2026/27	2026/27	2027/28	2026/27	2026/27	2027/28	2026/27
Vote 1 - Corporate Services	354	277	229	51 868	55 508	58 776	52 221	55 785	59 005
Vote 2 - Civil Services	120 076	155 723	202 858	432 298	449 813	490 899	552 374	605 536	693 757
Vote 3 - Council	132	12	12	26 263	27 263	28 289	26 395	27 275	28 301
Vote 4 - Electricity Services	60 198	72 466	70 992	710 431	676 486	750 289	770 629	748 952	821 281
Vote 5 - Financial Services	986	434	525	94 746	100 847	107 623	95 732	101 281	108 148
Vote 6 - Development Services	49 895	63 094	71 883	216 254	102 510	156 191	266 149	165 604	228 074
Vote 7 - Municipal Manager	12	12	12	12 160	12 574	13 392	12 172	12 586	13 404
Vote 8 - Protection Services	9 202	627	1 240	141 206	151 914	163 327	150 408	152 541	164 567
Grand Total	240 854	292 645	347 752	1 685 226	1 576 915	1 768 787	1 926 080	1 869 560	2 116 538

- (k) Dat die konsep hoë-vlak meerjarige Kapitaal- en Bedryfsbegrotings ten opsigte van die **2026/2027 – 2028/2029** finansiële jare goedgekeur word, in ooreenstemming met artikel 16, 17 en 19 van die MFMA;

	Original Budget 2025/2026	Mid-Year ADJB 2025/2026	Draft Budget 2026/2027	Draft Budget 2027/2028	Draft Budget 2028/2029
Capital budget	293 798 527	280 050 142	240 854 044	292 645 043	347 751 556
Operating Expenditure	1 458 809 231	1 515 384 860	1 685 226 196	1 576 914 883	1 768 786 530
Operating Revenue	1 606 490 727	1 725 538 886	1 794 805 226	1 799 909 263	2 015 147 880
Budgeted (Surplus)/ Deficit	(147 681 496)	(210 154 026)	(109 579 030)	(222 994 380)	(246 361 350)
Less: Capital Grants	120 565 734	141 838 438	96 984 000	112 990 000	123 539 000
(Surplus)/ Deficit	(27 115 762)	(68 315 588)	(12 595 030)	(110 004 380)	(122 822 350)

- (l) Dat daar goedkeuring verleen word vir die konsep kennisgewing ingevolge artikel 14(1) en (2) van die Plaaslike Regering: Wet op Munisipale Eiendomsbelasting, 2004 ten opsigte van die heffing/implementering van eiendomsbelastingkoerse, vrystellings en afslag op eiendomme soos gespesifiseer in die onderstaande skedule en in die eiendomsbelastingbeleid vir die 2026/2027 finansiële jaar; vir doeleindes van die publieke deelnameproses;

Tabel/...

Category of property	Rate ratio	Rate-in-the-Rand
Residential properties	1: 1	0.005831
Business and Commercial properties	1: 1,6671	0.009721
Industrial properties	1: 1,6671	0.009721
Agricultural properties	1: 0,25	0.001458
Mining properties	1: 1,6671	0.009721
Public Service Infrastructure	1: 0,25	0.001458
Properties owned by an organ of state and used for public service purposes	1: 1,6671	0.009721
Public Benefit Organisations	1: 0	0.00
Vacant properties	1: 1,4965	0.008726
Municipal properties	1: 0	0.00
Conservation Areas	1: 0	0.00
Protected Areas	1: 0	0.00
National Monuments	1: 0	0.00
Informal Settlements	1: 0	0.00

Exemptions and Reductions

• **Residential Properties:** For all residential properties, the municipality will not levy a rate on the first R15 000 of the property's market value. The R15 000 is the statutory impermissible rate as per section 17(1)(h) of the Municipal Property Rates Act.

Rebates in respect of a category of owners of property are as follows:

• **Indigent owners:** 100 per cent rebate will be granted to registered indigents owners in terms of the Indigent Policy to a maximum valuation of R105 000;

• **Qualifying senior citizens, qualifying Indigent owners and disabled persons:** A rebate to an amount equal to the rates payable on the first amount of the valuation of such property to a limit of R400 000 for the 2026/2027 financial year.

NB: Please refer to the municipality's property rates policy in respect of all rebates offered.

- (m) Dat die Raad die eiendomsbelastingkoerse, tariefstrukture en heffings vir water, vullisverwydering, riool, elektrisiteit en ander diverse heffings soos uiteengesit in **(Annexure A: 2026/2027 – 2028/2029 Draft Budget and Tariff File)** goedkeur met die doel om publieke deelname toe te laat;
- (n) Dat die Raad die voorgestelde elektrisiteitstariewe as konsep goedkeur vir die 2026/2027 finansiële jaar, **met inagneming van die insette wat ontvang gaan word tydens die publieke deelname proses, ingesluit NERSA se insette en finale goedkeuring wat teen Mei afgehandel sal word;**
- (o) Dat die jaarlikse begrotingstabelle soos vereis deur die Begrotings- en Rapporteringsregulasies en uiteengesit is in **(Annexure C: Budget Report and A-Schedules 2026/2027 – 2028/2029)** goedgekeur word;
- (p) Dat **die wysigings** aan die begrotings- en verwante beleide soos vervat in **(Annexure D: Draft Amendments to Budget & Related Policies 2026/2027)**, goedgekeur word met die doel vir die publiek se menings en kommentaar;
- (q) Dat die Raad kennis neem dat enige wysigings aan die begrotingsverwante beleide ten opsigte van delegasies na afloop van die goedkeuring van die finale begroting sal plaasvind;
- (r) Dat die opleidingsbegroting van R 1 862 747 vir die 2026/2027 finansiële jaar as konsep goedgekeur word;

8.3/...

- (s) Dat die Raad kennis neem van die verhogings van senior bestuur en personeel, wat op nasionale vlak onderhandel en bepaal word:
- Ten opsigte van alle personeel, 'n verhoging van **4.75%** vir 2026/2027; **5.25%** vir die 2027/2028 en **5.25%** vir 2028/2029 finansiële jare, uitgesluit die toename in ander voordele wat van toepassing is en die jaarlikse 2,415% kerfverhoging waar van toepassing;
 - Daar is voldoende begroot vir alle salarisaanpassings;
 - Voorsiening is gemaak vir 'n **3%** verhoging vir politieke ampsbekleërs;
- (t) Dat die Raad kennis neem van die begrote bedryfssurplusse en dat die begroting "kontant gefinansier" word as gevolg van die kontantreserwes in tabel A8, die totale groei in uitgawes van **11.2%** vanaf die huidige na die nuwe finansiële jaar en die inkomstebronne met 'n groei in inkomste van **7.2%** (**kapitale toekennings uitgesluit**) vir die MTREF periode, sowel as die kontantvloei-staat soos per (**A-schedule: A7**) vir die volgende drie finansiële jare;
- die risikofaktor vir kontantdekking vir bedryfsuitgawes is **9.2 maande** vir 2026/27, **10.4 maande** vir 2027/28 en **9.1 maande** vir 2028/29;
 - oor die volgende drie finansiële jare is die beplanning van so 'n aard dat die verwagte netto bedryfsurplusse (**kapitale toekennings inkomste uitgesluit**) vir 2026/27, 'n bedrag van **R 12 595 030**, vir 2027/28 'n bedrag van **R 110 004 380** en vir 2028/29 'n bedrag van **R 122 822 350** beloop;
- (u) Dat die Raad kennis neem dat die omvattende inkomstemodelleringsoefening 'n proporsie insluit vir groei, gegewe die tendens van verhoogde huishoudelike verbruik en groei in dienste aansluitings;
- (v) Dat die Raad kennis neem dat die begroting opgestel is in die nuwe mSCOA Weergawe 7.1 soos vereis deur Nasionale Tesourie;
- (w) Dat die Raad kennis neem van die inhoudelike van die Provinsiale- en Nasionale Tesourie se Begroting-Omsendbriewe soos aangeheg in "**Annexure E: Budget Circulars**"; **insoverre dit betyds ontvang is;**
- (x) Dat die Raad, in die besonder, kennis neem dat die gewysigde Omsendskrywe No. 134 vanaf Nasionale Tesourie eers oor die vorige naweek ontvang is wat vereis dat die begroting daarmee belyn moet word, wat 'n onmoontlike taak is, gegewe die tydsraamwerke om 'n geloofwaardige begroting op te stel in ooreenstemming met die goedgekeurde GOP- en Begroting Prosesplan;
- (y) Dat die Hoof Finansiële Beampte voldoen aan die vereistes van die Begrotingsformate in die konteks van die verslagdoeningsvereistes aan Provinsiale en Nasionale Tesourie en dat **NT Omsendskrywe Nr.134 met die Finale begroting in Mei 2026 volledig geïnkorporeer sal word aangesien dit eers op 21 Maart 2026 versprei was;**
- (z) Dat die Raad kennis neem van die vordering met mSCOA soos aangedui op die *mSCOA-roadmap* "**Annexure F: mSCOA Roadmap**", as gevolg van uitdagings met die funksionaliteit van die finansiële stelsel wat veroorsaak word deur die voortdurende wysiging aan die *mSCOA-chart*;
- (aa) Dat die publieke deelname proses om insette/kommentaar vanaf die publiek te verkry ten opsigte van die konsep begroting, **gewysigde** begrotings- en verwante beleide en dokumente, ingesluit die eiendomsbelastingskoerse en tariewe teen **12:00 voormiddag op 22 April 2026 sluit en duidelik gemerk moet word "Insette op Konsep Begroting"**. **Let wel: Kommentaar/insette op die GOP moet per aparte korrespondensie geskied;**

Besluit verder/...

8.3/...

BESLUIT VERDER

- (bb) Dat die wysigings aan die Voorkeurverkrygingsbeleid, met in begrip van die voorstel deur die Uitvoerende Burgemeester ten opsigte van die puntetoekenning in paragraaf 9.7 as volg:

Locality of supplier	Number of Points for Locality (80/20)	Number of Points for Locality (90/10)
Within the boundaries of the Western Cape	2	1.5
Within the boundaries of Swartland Municipality	8	3.5

met ingang van 1 April 2026 vir die 2025/2026 en 2026/2027 finansiële jare geïmplementeer word.

8.4 KONSEP 2026/2027 DIENSLEWERING- EN BEGROTINGIMPLEMENTERINGSPLAN (SDBIP) (2/4/2)

Die konsep 2025/2026 Dienslewering- en Begrotingimplementeringsplan is op 24 Maart 2026 deur die Uitvoerende Burgemeesterskomitee oorweeg vir aanbeveling aan die Raad.

BESLUIT

(op voorstel van rdh J H Cleophas, gesekondeer deur rdl N Smit)

- (a) Dat die Raad kennis neem van die aangehegte konsep 2026/2027 Dienslewering- en Begrotingimplementeringsplan (SDBIP) wat in terme van regulasie 14 van die Munisipale Begroting en Rapportering Regulasies ter tafel gelê word;
- (b) dat die SDBIP in terme van regulasie 15 van die Munisipale Begroting en Rapportering Regulasies aan Nasionale Tesourie en Provinsiale Tesourie voorgelê word.

**GETEKEN:
SPEAKER**